

Et europæisk opgør med vold mod kvinder.

radikale

Et europæisk opgør med vold mod kvinder

Overalt i verden er kvinders grundlæggende frihedsrettigheder under pres. I disse år buldrer højreradikale strømninger frem og mobiliserer massivt omkring forældede kvindesyn. Der sættes spørgsmålstegn ved noget så fundamentalt som retten til sin egen krop. Det gælder også hos os her i Europa, og eksemplerne er brutale. I Ungarn og Polen indføres restriktive love, der i udstrakt grad begrænser kvinder, og de kvindelige menneskerettighedsforkæmpere, der gør oprør, udsættes massivt for vold og trusler.

I disse år er verden og ikke mindst Europa præget af krig, konflikt og ustabilitet. Det øger risikoen for blandt andet flugt, seksuel vold og undertrykkelse, der især rammer kvinder. Det sker hver eneste dag også i Ukraine, hvor seksuel vold og voldtægt benyttes som våben i krigsførelse.

Vold mod kvinder og piger er en af de mest systematiske og udbredte menneskerettighedskrænkelser på verdensplan. Alene i EU har hver tredje kvinde været udsat for fysisk eller seksuel vold, hovedsagelig begået af partnere¹. Herhjemme udgør partnerdrab den største enkeltstående drabstype. Hvert femte drab i Danmark er et partnerdrab, og langt størstedelen af ofre er kvinder².

I Radikale Venstre er vi bekymrede for den højredrejning, der vinder frem i disse år med Orbán, Duda, Meloni mfl. Vi vil en anden vej. Vi ønsker et stærkt og frit Europa, hvor man kan være, hvem man er og elske, hvem man vil. Vi vil arbejde for en progressiv union, og vi drømmer om en fælles styrket indsats mod diskrimination og vold mod kvinder, så vi kan sikre lige muligheder for alle – uanset køn, seksualitet eller baggrund. Tiden kalder i den grad på at stå imod kvindefjendskhed og værne om kvinders sikkerhed og frihed. Der er brug for en plan B.

¹ FRA, 2014: <https://fra.europa.eu/en/publication/2014/violence-against-women-eu-wide-survey-main-results-report>

² Justitsministeriet, 2024: <https://www.justitsministeriet.dk/pressemeddelelse/ny-rapport-hvert-femte-drab-i-danmark-er-et-partnerdrab/>

Den frie abort er under pres

Kvindens krop har altid været en kampplads. Mens vi i Danmark er i færd med at modernisere og forbedre reglerne for den frie abort, som vi har kunne fejre i mere end 50 år, er en modsat bevægelse i gang rundt om i verden - også her i Europa! I USA har højesteretten underkendt den afgørelse, der de seneste 50 år har sikret amerikanske kvinder ret til fri abort. Næsten 30% af de amerikanske kvinder bor nu i stater, hvor det enten er ulovligt eller stort set umuligt at få en abort. I Ungarn har Orbáns regering skærpet reglerne for, hvad en ansøgning om abort skal indeholde, herunder krav om at gravide kvinder fremover bl.a. skal lytte til fostrets hjerteslag, før de får lov til at gennemføre en eventuel abort. I Polen har parlamentet indført en af Europas strammeste abortlovgivninger. Den såkaldte "anti-abortlov", der stort set umuliggør abort til stor fare for de polske kvinders liv og sundhed. Kvinder, der forsøger at få en abort alligevel pga. fosterskade, kan få op til fem års fængsel. En lovgivning, som vi kun kan håbe på, at den nye pro-europæiske koalitionsregering lykkes med at rulle tilbage. I Italien forsøger Melonis regering at indskrænke abortretten og har indført foranstaltninger, der giver anti-abort-aktivister adgang til abortklinikker. På Malta er der totalforbud mod abort. Og i vores eget rigsfællesskab på Færøerne - der er tæt samarbejdspartner med EU - er det her i 2024 stadig ulovligt at få en abort, medmindre kvinden har været udsat for voldtægt. I EU's charter om grundlæggende rettigheder står der, at alle har ret til at drive virksomhed, mens retten til sin egen krop ikke står nævnt med et ord. Det kan og skal vi gøre bedre i Europa.

Vold mod kvinder er stadig et udbredt og dødeligt problem i hele EU

Kønsbaseret vold og vold i hjemmet er fortsat almindeligt i Europa og rammer særligt kvinder og piger. "Text me when you get home" viste os tydeligt, hvordan vold og risikoen for vold er et problem, som kvinder på tværs af alders- og landegrænser lever med. Langt de fleste kvinder lærer hinanden at dele liveloka-tioner fra deres telefoner, når de går hjem alene om natten, holde nøglerne i hånden, skifte fortovej og holde sig på oplyste veje. Vold har enorme konsekvenser for de udsattes livsmuligheder og store økonomiske omkostninger for samfundet. I 2021 blev kønsbaseret vold i hele unionen anslået til at koste omkring 366 milliarder euro om året. Vold mod kvinder udgør 79 procent af disse omkostninger. Det svarer til 289 milliarder euro³. Vold mod kvinder er især udbredt i hjemmet, som ellers skulle være trygt. På tværs af medlemslandene blev der registreret en betydelig stigning i fysisk og psykisk vold mod kvinder under covid-19-pandemien. Undersøgelser viser, at opkald til hjælpelinjer vedrørende vold i hjemmet er femdoblet i nogle lande⁴. Derfor er det enormt positivt, at EU-landene i februar blev enige om at vedtage et EU-direktiv med en række indsatser, der skal imødegå vold mod kvinder. Med direktivet sættes der nu bredt ind

³ EIGE, 2021

⁴ Gender Equality Index, 2022

overfor især cyber vold – som er et stigende problem i hele unionen – og kvindelig kønslemlæstelse, som 600.000 kvinder i Europa estimeres at have været udsat for⁵. Det er vigtige og gode skridt, men der er stadig lang vej igen ift. at bekæmpe både seksuel, fysisk og psykisk vold mod kvinder, som er et udbredt, ødelæggende og dødeligt problem. I Radikale Venstre ønsker vi en fælles koordineret indsats på hele voldsområdet.

Sex uden samtykke er voldtægt – uanset hvor det sker

Et sted at starte kunne være at fastslå, at sex uden samtykke er voldtægt uanset, hvor det sker. I dag er det fortsat kun 14 ud af de 27 medlemslande, der har en samtykkebaseret definition af voldtægt i deres lovgivning. Det er helt forkert, at man som kvinde er dårligere stillet juridisk, hvis man bliver voldtaget på sin ferie til Sydfrankrig end i sin seng i Danmark. I forbindelse med forhandlingerne om EU-direktivet fra februar forsøgte særligt de irske medlemmer at presse på for at indføre en samtykkebaseret definition af voldtægt på europæisk niveau. Det lykkedes dog ikke at nå til enighed i denne omgang, og særligt Tyskland og Frankrig var imod. Vi ved fra erfaringerne med at kæmpe for en samtykkelov herhjemme, at det tager tid og vedvarende fokus at flytte kultur og holdninger. Derfor vil vi blive ved med at presse på for, at vi får indført en samtykkebestemmelse på europæisk niveau.

⁵ EP, 2020 <https://www.europarl.europa.eu/topics/da/article/20200206STO72031/omskaering-af-kvinder-hvor-hvorfor-og-hvad-er-konsekvenserne>

Radikale Venstre foreslår

- **Fælles europæisk handlingsplan om vold mod kvinder**

Vi ønsker en koordineret indsats gennem en handlingsplan om vold mod kvinder på EU-niveau, der tager vold alvorligt som det eksistentielle sikkerhedsproblem, det er. Vi er glade for det EU-direktiv, der blev vedtaget i februar - særligt ift. at tage flere tiltag mod at kriminalisere digital vold og misbrug af kvinder. Men vi ønsker at gå væsentligt videre, end aftalen lægger op til. Handlingsplanen kan bl.a. indeholde investeringer i forebyggelse af vold i nære relationer og viden om vold, skærpede sanktioner mod medlemslande, der diskriminerer kvinder eller eksempelvis ikke lever op til Istanbulkonventionen, skærpede krav til ratificering af ILO c190 om seksuel chikane på arbejdspladsen, og at indføre at vold mod kvinder betragtes som et brud på EU-traktater.

- **Indskriv retten til fri abort i EU's charter om grundlæggende rettigheder**

Så det gøres helt tydeligt, at en indskrænkning af kvinders frie valg over deres egen krop er i modstrid med grundlæggende frihedsrettigheder. Det kan ikke være rigtigt, at det er en grundlæggende rettighed at drive virksomhed, men ikke at bestemme over sin egen krop. Retten til at beslutte om man vil sætte et barn i verden, skal altid være kvindens – ikke statens.

- **Give alle kvinder ret til fri og gratis abort i Danmark, hvis deres hjemland forbyder det**

Så eksempelvis polske, ungarske og maltesiske kvinder kan få adgang til sikker, fri og gratis abort, så længe deres hjemlande bliver ved med at forbyde det.

- **Indfør samtykkelovgivning på EU-niveau**

Vi ønsker at ensarte medlemslandenes voldtægtslovgivning ved at indføre en fælles europæisk juridisk definition af voldtægt baseret på samtykke. Vi vil stille alle europæiske kvinder lige, så det står helt klart i alle medlemslande, at sex uden samtykke er voldtægt.

radikale B